

7. **Мазурок П. П.** Глобальна економіка : навчальний посібник / П. П. Мазурок, Б. М. Одягайло, В. В. Кулішов. – Львів : Магнолія-2006, 2011. – 208 с.

8. **Одягайло Б. М.** Генеза та глобалізацій на адаптивність економічної системи: інституціональний підхід : монографія / Б. М. Одягайло. – Львів : Магнолія плюс, 2006. – 376 с.

9. **Портер М.** Конкуренція : учебное пособие / М. Портер, Э. Майк / Пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2001. – 491 с.

10. **Ткаленко С. І.** Економічний глобалізм: розвиток та зростання : монографія / С. І. Ткаленко. – К. : Таксон, 2005. – 320 с.

REFERENCES

Anilionis, G. P., and Zotova, N. A. *Globalnyy mir: edinyy i razdelenyy. Evoliutsiia teoy globalizatsii* [Global peace: a unified and divided. Evolution teoy globalization]. Moscow: Mezhdunar. otnosheniia, 2005.

Bettler, M. "Kontury mira v pervoy polovine XXI veka i chut dalshe [The contours of the world in the first half of the XXI cen-

tury, and a little further]". *Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniia*, no. 1 (2002): 73-80.

Bilorus, O. H. *Hlobalnyi konkurentnyi prostir* [Global competitive space]. Kyiv: KNEU, 2007.

Buzgalin, A. V., and Kolganov, A. I. *Globalnyy kapital* [Global Equity]. Moscow: Editorial, 2007.

Galchinskiy, A. *Hlobalni transformatsii: kontseptualni alternatyvy. Metodolohichni aspekty* [Global Transformations: conceptual alternatives. Methodological aspects]. Kyiv: Lybid, 2006.

Lutsishin, Z. "Asymetriia finansovoi hlobalizatsii [Asymmetry of financial globalization]". *Ekonomichnyi Chasopys-XXI*, no. 7-8 (2006).

Mazurok, P. P., Odiahailo, B. M., and Kulishov, V. V. *Hlobalna ekonomika* [Global Economy]. Lviv: Mahnoliia-2006, 2006, 2011.

Odiagaylo, B. M. *Geneza ta hlobalizatsii na adaptivnist ekonomichnoi systemy: instytutsionalnyi pidkhid* [Genesis and adaptability to globalization of economic systems: an institutional approach]. Lviv: Mahnoliia plus, 2006.

Porter, M., and Mayk, E. *Konkurentsii* [The competition]. Moscow: Viliams, 2001.

Tkalenko, S. I. *Ekonomichnyi hlobalizm: rozvytok ta zrostan-nia* [Economic globalism: the development and growth]. Kyiv: Takson, 2005.

УДК 336.71

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКАМИ УКРАЇНИ

ПАШОВА С. М.

УДК 336.71

Пашова С. М. Особливості здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України

У статті проводиться дослідження сучасного стану банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні. Аналізуються умови надання кредитів в інноваційну діяльність по тринадцяти банках України, які за класифікацією НБУ входять до різних груп за обсягами активів. Обґрунтовуються особливості процесу такого кредитування, визначаються напрями інноваційної діяльності, які є пріоритетними для інвестування кредитних ресурсів банків. Виділяються ключові орієнтири при здійсненні інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України.

Ключові слова: банк, банківське інвестиційне кредитування, інноваційна діяльність, інноваційний проект, умови кредитування, особливості кредитування.

Табл.: 4. **Бібл.:** 13.

Пашова Сніжана Миколаївна – доцент, кафедра фінансів, Харківський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (пр. Перемоги, 55, Харків, 61174, Україна)

E-mail: pashova.snezhana@gmail.com

УДК 336.71

UDC 336.71

Пашова С. Н. Особенности осуществления инвестиционного кредитования инновационной деятельности банками Украины

В статье проводится исследование современного состояния банковского инвестиционного кредитования инновационной деятельности в Украине. Анализируются условия предоставления кредитов в инновационную деятельность по тринадцати банкам Украины, которые классифицированы НБУ в различные группы по объему активов. Обосновываются особенности процесса такого кредитования, определяются направления инновационной деятельности, являющиеся приоритетными для инвестирования кредитных ресурсов банков. Выделяются ключевые ориентиры при осуществлении инвестиционного кредитования инновационной деятельности банками Украины.

Ключевые слова: банк, банковское инвестиционное кредитование, инновационная деятельность, инновационный проект, условия кредитования, особенности кредитования.

Табл.: 4. **Библ.:** 13.

Пашова Снежана Николаевна – доцент, кафедра финансов, Харьковский институт банковского дела Университета банковского дела Национального банка Украины (пр. Победы, 55, Харьков, 61174, Украина)

E-mail: pashova.snezhana@gmail.com

Pashova S. N. Specific Features of Performance of Investment Lending of Innovation Activity by Ukrainian Banks

The article conducts a study of modern state of the banking investment lending of innovation activity in Ukraine. It analyses conditions of granting loans into innovation activity by thirteen banks of Ukraine, which are classified by the National Bank of Ukraine into various groups depending on the volume of their assets. It substantiates specific features of the process of such lending, determines directions of innovation activity, which are the priority ones for investing the banks' credit resources. It specifies key reference points when performing investment lending of innovation activity by Ukrainian banks.

Key words: bank, bank investment lending, innovation activity, innovation project, lending conditions, specific features of lending.

Tabl.: 4. **Bibl.:** 13.

Pashova Snezhana N. – Associate Professor, Department of Finance, Kharkiv Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine (pr. Peremogy, 55, Kharkiv, 61174, Ukraine)

E-mail: pashova.snezhana@gmail.com

Здійснення інноваційної діяльності неможливе без урахування сучасних особливостей її інвестиційного кредитування банками України, а саме: строку кредитування, суми первинного внеску власних коштів у реалізацію інноваційного проекту, графіку обслуговування та погашення боргу, наявності чи відсутності пільгових режимів кредитування, характеру забезпечення, яке приймається у заставу, інших додаткових умов. Дослідження особливостей здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України сьогодні є надзвичайно актуальним питанням, оскільки, з одного боку, банківський сектор є окремою складовою джерел фінансування інноваційної діяльності, розвиток якої вимагає постійних фінансових ресурсів, акумулювання яких досягається шляхом застосування банком різних інструментів накопичення та перерозподілу грошових коштів між суб'єктами ринкових взаємовідносин, а з іншого боку, – здійснює вплив на реалізацію державної інноваційної та інвестиційної політики шляхом досягнення дієвості та сталості розвитку суб'єктів інноваційної діяльності, за рахунок інвестиційного кредитування інноваційних проектів. Наявність існуючого спектра особливостей здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України пояснюється не лише конкуренцією в цьому секторі економіки, яка змушує використовувати різні управлінські рішення щодо трансформації та покращення умов кредитування, а й потребами суб'єктів інноваційної діяльності, задоволення яких відбувається шляхом банківського інвестиційного кредитування інноваційних проектів.

Вказаному питанню приділяється значна увага Національним банком України та Кабінетом Міністрів України. Дослідженням питань банківського інвестиційного кредитування інноваційної діяльності займалися як вітчизняні науковці: О. Барановський, Т. Васильєва,

О. Васюренко, І. Вядрова, Л. Кльоба, А. Кузнецова, О. Лапко, Б. Пшик, С. Леонов, А. Череп та ін., так і закордонні вчені: М. Бегович, П. Друкер, Н. Манків, В. Сігурт, М. Калецькі, Г. Менш та ін.

Метою статті є визначення особливостей здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України з ціллю подальшого використання отриманих результатів при з'ясуванні найчастіших критеріїв фінансового та нефінансового характеру, які використовуються банками України при кредитуванні такої діяльності.

Для досягнення поставленої мети нами досліджено практику діяльності вітчизняних комерційних банків, які, за класифікацією НБУ, входять до різних груп за обсягами активів (група I – «Альфа-Банк», «Внешторгбанк», «Отпбанк», «Промінвестбанк», «Укресімбанк», «Укрсиббанк»; група II – «VAB Банк», «Родовід банк», «Swedbank», «UniCredit Bank»; група III – «Мегабанк»; група IV – «Комерційний Індустріальний Банк», «Український банк реконструкції та розвитку»). Установлено, що здійснення інвестиційного кредитування інноваційних проектів у більшості комерційних банків визначається такими особливостями: кредитоспроможністю інноваційного проекту, ціллю (реконструкція та технічне переоснащення виробничих потужностей; будівництво інноваційних технологічних ліній; створення інноваційних виробництв; модернізація технологічних і виробничих ліній; технічне переоснащення основних фондів, освоєння інноваційних видів продукції та послуг та їх впровадження), тривалістю розгляду кредитної заявки (від 14 до 30 днів) та більш детальним розглядом кредитного проекту (від 30 днів), способом погашення кредиту (за рахунок майбутніх рухів грошових коштів позичальника), а також наявністю пільгових періодів користування такими позиками (від 3 до 24 місяців) (табл. 1).

Таблиця 1

Особливості здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України

Назва банку	Характеристика особливостей здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності
1	2
«UniCredit Bank» [12]	Основним чинником кредитоспроможності інноваційного проекту є можливість впевнитися в тому, що він здатний генерувати у майбутньому достатній грошовий потік для обслуговування боргу та досягнення мети проекту. При банківському інвестиційному кредитуванні інноваційної діяльності банк фінансує витрати на реконструкцію та технічне переоснащення виробничих потужностей, будівництво інноваційних технологічних ліній, а також інші необхідні витрати за проектом: придбання земельних ділянок, будівництво, ремонт та придбання обладнання, формування обігових коштів та інше. Особливістю здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності є детальний аналіз кредитного проекту та більш тривалий період розгляду заявки позичальника банком. Банк надає можливість встановлення пільгового періоду, протягом якого клієнт погашає тільки відсотки; надання разових кредитів, а також кредитів у формі невідновлювальних кредитних ліній. Інвестиційне кредитування проектів, які мають інноваційну направленість характеризується наступними особливостями: позика відплачується перш за все за рахунок майбутніх рухів грошових коштів позичальника, який є головним центром кредитного аналізу
«Swedbank» [11]	Інвестиційне кредитування інноваційної діяльності передбачає фінансування довгострокових проектів, спрямованих на створення інноваційних виробництв. Інвестиційне кредитування дозволяє клієнту значно зменшити витрати по фінансуванню інноваційного проекту за рахунок отримання відносно недорогих інвестиційних кредитів. Інвестиційне кредитування інноваційної діяльності надається для фінансування реконструкції, модернізації і розширення діючих промислових підприємств, а також створення нового виробництва в межах діючих компаній. Кредит надається підприємствам, які успішно ведуть бізнес і планують його розвиток, хочуть розширити сферу своєї діяльності, ініціюють нові інвестиційні проекти

1	2
«Укрсиббанк» [9]	Банк здійснює довгострокове інвестиційне кредитування проектів, що носять інвестиційний та інноваційний характер. Кредитування надається з метою модернізації технологічних та виробничих ліній. При цьому підтримується певне пропорційне інвестування коштів клієнтом та банком. Як правило, це співвідношення не перевищує 70/30%, де банк надає 70% і 30% – клієнт. Строк кредитування залежить від виду проекту та специфіки діяльності компанії, яка його впроваджує. Банк надає можливість залучення значних об'ємів інвестиційних ресурсів, що перевищують існуючі активи підприємства; можливість отримання пільгового періоду по сплаті основної суми заборгованості на час освоєння капітальних витрат і виведення проекту на виробничу потужність
«Альфа-Банк» [1]	Здійснює довгострокове інвестиційне кредитування проектів українських підприємств з реконструкції, модернізації та розширення діючого виробництва. Сума кредиту – від 500 тисяч доларів США, ставка – від 14% річних; відстрочка у виплаті основного боргу до 3-12 місяців. Основними особливостями надання кредиту є такі: активи компанії повинні перевищувати суму кредиту, не менш ніж удвічі; місце розташування компанії та реалізації проекту на території України; строк реального функціонування компанії – не менше 3 років; беззбиткова діяльність компанії за останні 4 квартали; відсутність простроченої заборгованості перед бюджетними та позабюджетними обов'язковими фондами. Банк визначає участь у проекті, виходячи з потреб конкретного клієнта. Банк займається складно-структурованими проектами. Тривалі терміни запозичення дозволяють здійснювати повернення боргу в міру окупності придбаних основних засобів, не залучаючи фінансові ресурси від інших видів діяльності компанії
«VAB» [13]	Організація фінансування позичальника для реалізації певного інвестиційного та/або інноваційного проекту, зокрема шляхом кредитування і/або використання інших банківських фінансових інструментів. Кошти можуть бути спрямовані на: модернізацію та технічне переоснащення основних фондів, освоєння інноваційних видів продукції та послуг та їх впровадження. У пакет кредитної пропозиції також входить кредитування супутніх витрат, пов'язаних із здійсненням заходів щодо впровадження нового виду діяльності
«Внешторг-банк» [2]	Зацікавлений у реалізації проектів від 10 млн дол США. Термін окупності 10 років, прибутковість від 20%. Банк не вимагає обов'язкової застави за проектом, але необхідно внести як мінімум 30% власних коштів. Інвестиційне кредитування інноваційного проекту реалізується на базі спеціально створеної проектною компанією. В якості інструменту виходу з проекту банк розраховує на придбання пакета акцій 25% + 1 акція (як правило пакет не перевищує розмір блокуючого). Компанія-бенефіціар повинна мати досвід успішної роботи в бізнесі від 3-х років. Повинна бути чітка стратегія розвитку проекту та бізнес-план по його реалізації
«Отпбанк» [10]	Інвестиційне кредитування інноваційної діяльності та проектне фінансування здійснюється шляхом надання кредитних коштів на реалізацію проекту відповідно до всіх стадій в суммі, яка не заперечує техніко-економічному обґрунтуванню фінансування та впровадження нововведення. Валюта фінансування – євро та долари США. Мінімальний бюджет проекту 1,5 млн євро. Одноразова комісія за організацію угоди – до 1,25% від суми інвестиційного кредиту, комісія за обслуговування – до 15 тис. євро або доларів США. Комісія за дострокове погашення інвестиційного кредиту – до 3% від суми дострокового погашення. Особливістю інвестиційного кредитування інноваційної діяльності є те, що вся документація, пов'язана з реалізацією інноваційного проекту та його фінансуванням (кредитний договір та документи забезпечення), має бути підписана і набути сили; повноваження і дозволи на здійснення інноваційного проекту повинні бути отримані і набути сили; власні кошти позичальника мають бути інвестовані в проект в повному обсязі; всі належні комісії повинні бути сплачені банку
«Укрексімбанк» [8]	Забезпечує інвестиційне кредитування масштабних проектів, в тому числі інноваційних за рахунок ресурсів, що залучені з міжнародних ринків капіталів, участь у консорціумному кредитуванні стратегічних проектів, пов'язаних з впровадженням нововведень в економіку та промисловість з великими українськими та іноземними банками; можливість використання комбінованих джерел фінансування, а також застосування декількох продуктів одночасно, що дозволяє оптимізувати схему кредитування та здійснювати його на більш привабливих для клієнта умовах

Джерело: складено автором за інформацією із сайтів банків.

Проведене нами дослідження дозволяє зробити висновок щодо спільних особливостей здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності комерційними банками: кредитування пропонується загалом великими банками, які, в основному, є дочірніми банками великих іноземних банків і які мають доступ до «довгих» грошей («Укрексімбанк» – за рахунок коштів, залучених на міжнародних ринках капіталу; «Мегабанк» – за рахунок коштів, отриманих від співпраці з Європейським банком реконструкції та розвитку, з державним банком

розвитку Німеччини «KfW», Німецько-українським фондом); інвестиційне кредитування (під заставу обладнання чи майна позичальника, в основному на розширення існуючого бізнесу) в Україні розвинене ширше, ніж інвестиційне кредитування інноваційної діяльності; суму кредитів від 1,5 млн грн до 10 млн євро банк може надати одноосібно, якщо сума більша – створюється консорціум з декількох банків; термін кредиту – від 3,5 до 10 років, тобто за цей час проект повинен досягти самоокупності;

інвестиції власних коштів позичальником складають від 15 до 30% всього бюджету проекту.

Характерними особливостями здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України є їх умови (табл. 2).

Серед особливих умов здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності є такі: надання переваги позичальникам з певним строком функціонування у галузі (від 3 років); кредитування певної категорії позичальників (недержавних підприємств – «Swedbank» чи

Таблиця 2

Умови українських банків щодо здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності

Назва банку	Характеристика умов інвестиційного кредитування інноваційної діяльності				
	Строк кредитування	Сума власного внеску ініціаторів	Графік обслуговування боргу	Забезпечення проекту	Додаткові умови
«UniCredit Bank» [12]	До 10 років	Від 30%.	Індивідуальний для кожного проекту	Активи створені упродовж реалізації проекту	Не зазначені
«Swedbank» [11]	Не зазначений	Не зазначений	Не зазначений	Нерухоме і рухоме майно, а також гарантії / поруки третьої особи	Поточна діяльність підприємства не повинна бути збитковою; відсутність простроченої заборгованості по податках та інших обов'язкових сплатах; кредит надається недержавним компаніям
«Укрсиббанк» [9]	Від 3,5 до 10 років	30%	Індивідуальний для кожного проекту	Активи створені упродовж реалізації проекту	Не зазначені
«Альфа-Банк» [1]	До 5 років	Від 30%	Індивідуальний, допускається відстрочка у виплаті основного боргу від 3 до 12 місяців	Основні засоби, акції підприємств, порука клієнтів банку	Строк функціонування компанії не менше 3 років
«VAB Банк» [13]	До 7 років	Від 15%	Індивідуальний, пільговий період кредитування до 24 місяців	Об'єкти, що підлягають фінансуванню	Сума кредиту – до 85% валового доходу позичальника за останній календарний рік
«Внешторгбанк» [2]	Залежить від терміну окупності	Від 30%	Індивідуальний для кожного проекту	Не вимагає обов'язкової застави за проектом	Зацікавлений у реалізації проектів від 10 млн дол США, з терміном окупності 10 років та прибутковістю від 20%
«Отрбанк» [10]	До 7 років	Від 30%	Індивідуальний, можливий пільговий період погашення тіла кредиту	Не зазначено	Усі дозвільні документи, пов'язані з реалізацією інноваційного проекту мають бути підписані і повинні набрати чинність
«Промінвест-банк» [5]	Від 10 років	Від 30%	Індивідуальний для кожного проекту	Нерухоме майно, гарантії, поруки	Усі дозвільні документи, пов'язані з реалізацією інноваційного проекту мають бути підписані і повинні набрати чинність
«УБРР» [7]	до 5 років	не зазначений	Індивідуальний для кожного проекту	Не зазначено	Максимальна сума кредиту до 15 млн грн, під 18% річних у гривні, комісія 1% одноразово
«Мегабанк» [4]	5-7 років	не зазначений	Індивідуальний для кожного проекту	Не зазначено	Сума кредиту від 10 млн дол. США

Джерело: складено автором за річними фінансовими звітами комерційних банків та за інформацією із сайтів банків.

державних підприємств – «Укрексімбанк», «Український банк реконструкції та розвитку», «Комерційний індустріальний банк», «Промінвестбанк»; введення обмежень на суму реалізації проекту (15 млн грн – «УБРР»; 10 млн дол США – «Внешторгбанк», «Мегабанк»; 85% валового доходу позичальника за останній календарний рік – «VAB Банк»); ведення обмежень на об'єкт застави (активи створені упродовж реалізації проекту – «UniCredit Bank», «Укрсиббанк»; нерухоме майно – «Swedbank», «Промінвестбанк»; рухоме майно – «Swedbank», «Альфа-Банк»; гарантії та поруки – «Промінвестбанк», «Альфа-Банк», «Swedbank»; не вимагає обов'язкової застави за проектом – «Внешторгбанк»); надання індивідуального графіку обслуговування боргу («UniCredit Bank», «Укрсиббанк», «Внешторгбанк», «Промінвестбанк», «УБРР», «Мегабанк») і встановлення пільгових режимів його погашення (відстрочка у виплаті основного боргу від 3 до 12 місяців – «Альфа-Банк»; пільговий період кредитування до 24 місяців – «VAB Банк»; пільговий період погашення тіла кредиту – «Отрбанк»). Тривалі терміни пільгових режимів погашення кредитів дозволяють здійснювати повернення боргу в міру окупності придбаних основних засобів, не залучаючи фінансові ресурси від інших видів діяльності компанії.

«Альфа-Банк» надає перевагу виробничим проектам, в яких інвестиційний горизонт не перевищує 5 років.

«Промінвестбанк» здійснює інвестиційне кредитування на впровадження нововведень в ключові галузі економіки України строком від 10 років.

«Укрексімбанк» здійснює інвестиційне кредитування масштабних проектів, у тому числі інноваційних, за рахунок ресурсів, що залучені з міжнародних ринків капіталів на строк до 10 років.

«Альфа-Банк» готовий інвестувати в ті сектори економіки, які мають інноваційний потенціал, а саме: у проекти, пов'язані з інноваціями в сільському господарстві, будівництві та телекомунікаціях.

«Промінвестбанк» інвестує кошти у впровадження дослідно-конструкторських, проектних, технологічних розробок у галузі промисловості.

«Укрексімбанк» продовжує розвиток у напрямі підтримки українських інвестиційних проектів щодо розробки інноваційних заходів з енергозбереження та створення альтернативних джерел енергії.

«Український банк реконструкції та розвитку» та «Мегабанк» інвестують кошти в інноваційні технології в енергозбереженні та охороні навколишнього середовища.

«Комерційний індустріальний банк» здійснює інвестиційне кредитування інноваційної діяльності в галузях, які ефективно розвиваються: видавництво та поліграфічна діяльність, промисловість, будівництво, транспорт, сільське господарство, зв'язок, засоби масової інформації, державні органи.

Вирішальною мірою здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності вітчизняними банками залежить від їх основних стратегічних орієнтирів (табл. 3).

У комерційних банках України використовується широкий і водночас різний перелік спеціалізованих підрозділів, які займаються організацією інвестиційного кредитування інноваційної діяльності. Серед них найчастіше трапляються кредитні комітети, кредитні та кредитно-інвестиційні департаменти, відділи інвестицій та кредитування (табл. 4).

Таблиця 3

Основні стратегічні напрями розвитку банків в сфері інвестиційного кредитування інноваційної діяльності в Україні

Назва банку	Характеристика основних стратегічних напрямів розвитку
1	2
«Альфа-Банк» [1]	Забезпечення високої якості кредитної діяльності завдяки ефективній системі ризик-менеджменту, нових розробок в сфері управління кредитною діяльністю, подальша кредитна підтримка реалізації інноваційно-інвестиційних проектів українських підприємств
«Промінвестбанк» [5]	Інвестиційне кредитування масштабних проектів, пов'язаних з впровадженням нововведень у ключові галузі економіки України
«Укрексімбанк» [8]	Фінансування інвестиційних проектів, у тому числі здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності за рахунок бюджетних і позичкових коштів, коштів суб'єктів підприємницької діяльності, іноземних інвестицій та кредитів
«Український банк реконструкції та розвитку» [7]	Створення сприятливих умов для розвитку економіки України через сприяння розвитку інноваційної та інвестиційної діяльності в вітчизняному виробництві, дотримуючись при цьому оптимального балансу інтересів клієнтів, акціонерів і самого банку. Довгострокове кредитування інвестиційних та інноваційних проектів українських підприємств щодо реконструкції, оновлення, заміни застарілих технологій або устаткування, поліпшення умов виробництва та праці, впровадження міжнародних стандартів по енергозбереженню, охороні навколишнього середовища та впровадження інноваційних технологій. Допомога та реалізація стратегії Державної інноваційної фінансово-кредитної установи
«Комерційний індустріальний банк» [3]	Кредитування інноваційних проектів зі створення в Україні нових виробничих потужностей з використанням високих технологій і сучасних наукових розробок. Забезпечення інвестування у виробництва, які підтримують інноваційні технології. Реалізація власних інвестиційних проектів зі створення виробництв з високим науковим потенціалом (Комерційний Індустріальний Банк з фінансовим фундаментом Консорціуму «ЄДАПС», що спеціалізується на виробництві високозахисних документів і супутніх електронних систем)

1	2
«Мегабанк» [4]	Реалізація програм інвестиційного кредитування щодо впровадження інноваційних технологій для енергозбереження та для раціонального використання енергоресурсів, що дасть поштовх до інноваційного розвитку виробництва

Джерело: складено автором за інформацією із сайтів банків.

Таблиця 4

Спеціалізовані підрозділи вітчизняних комерційних банків з організації інвестиційного кредитування інноваційної діяльності

Назва банку	Спеціалізовані підрозділи
«Альфа-Банк» [1]	Департамент інвестиційних проектів, Кредитний комітет
«Промінвестбанк» [5]	Департамент кредитування корпоративних клієнтів, Кредитний комітет, Відділ інвестицій і кредитування галузей промисловості
«Укрсіббанк» [9]	Департамент послуг корпоративним клієнтам, Кредитний комітет
«Родовід банк» [6]	Кредитно-інвестиційний комітет, Малий кредитний комітет, кредитні комітети регіональних управлінь

Джерело: складено автором за інформацією із сайтів банків.

Аналіз вітчизняної практики здійснення інвестиційного кредитування інноваційної діяльності банками України дозволяє навести такі приклади:

– «Комерційний індустріальний банк» у 2008 р. здійснив інвестиційне кредитування інноваційної технології деметалізації голограм надвисокого захисту. Впровадження такої інноваційної технології дало змогу Україні досягти високого економічного ефекту в захисті інтелектуальної власності виробників продукції;

– «Український банк реконструкції та розвитку» надав довгостроковий інвестиційний кредит у сумі 4,5 млн грн з цільовим призначенням: придбання та впровадження в експлуатацію інноваційних модульних міні-котелень з сумарною потужністю 4,8 МВт. Інвестування даного проекту відбулось в рамках стратегічних пріоритетів банку щодо кредитування підприємств, які активно працюють в галузі енергозбереження, впроваджуючи інноваційні технології;

– «Укрексімбанк» протягом 2011 р. здійснював інвестиційне кредитування інноваційних проектів, пов'язаних із модернізацією та реконструкцією енергозберігаючих технологій на базі інноваційних технічних рішень на загальну суму 15 млрд грн, що становило майже 30% всього кредитного портфеля банку.

Таким чином, інвестиційне кредитування інноваційних проектів здійснюється такими банками: «Альфа-Банк», «Внешторгбанк», «Отпбанк», «Промінвестбанк», «Укрексімбанк», «Укрсіббанк», «VAB Банк», «Родовід банк», «Swedbank», «UniCredit Bank», «Мегабанк», «Комерційний Індустріальний Банк», «Український банк реконструкції та розвитку», у межах пріоритетних напрямів інвестування кредитних ресурсів, а саме: в галузі промисловості, які впроваджують інноваційні проекти, енергозбереження, видавництво та поліграфічна діяльність, будівництво, транспорт, сільське господарство. Особливостями здійснення інвестиційного кредитування інноваційних проектів банками України є такі: кредитування пропонується великими банками, які є дочірні-

ми структурами великих іноземних банків та володіють доступом до «довгих» грошей; інвестиційне кредитування в Україні розвинене ширше, ніж інвестиційне кредитування інноваційної діяльності; суму кредиту, яка коливається в діапазоні від 1,5 млн грн до 10 млн євро, банк може надати одноосібно, кредитування на більшу суму реалізується шляхом створення консорціуму з декількох банків; термін кредиту від 3,5 до 10 років, тобто проект повинен досягти самоокупності; власні інвестиції позичальника повинні складати від 15 до 30% всього бюджету проекту. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Альфа-Банк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.alfabank.com.ua
2. Внешторгбанк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vtb.com.ua>
3. Комерційний Індустріальний Банк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cib.com.ua>
4. Мегабанк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.megabank.net>
5. Промінвестбанк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pib.com.ua>
6. Родовід Банк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rodovidbank.com>
7. Український банк реконструкції та розвитку. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ubrr.com.ua>
8. Укрексімбанк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eximb.com>
9. Укрсіббанк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrsibbank.com>
10. Отпбанк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.otpbank.com.ua>
11. Swedbank. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.swedbank.ua>
12. UniCredit Bank. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://usb.com.ua>

13. VAB Банк. Офіційний сайт банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vab.ua>

REFERENCES

Alfa-Bank. www.alfabank.com.ua
Komertsiiyi Industrialnyi Bank. <http://cib.com.ua>
Mehabank. <http://www.megabank.net>
Otpbank. <http://www.otpbank.com.ua>
Prominvestbank. <http://www.pib.com.ua>
Rodovid Bank. <http://www.rodovidbank.com>
Swedbank. <http://www.swedbank.ua>

Ukreksimbank. <http://www.eximb.com>
Ukrsybbank. <http://ukrsibbank.com>
Ukrainskyi bank rekonstruktsii ta rozvytku. <http://www.ubrr.com.ua>
UniCredit Bank. <http://usb.com.ua>
Vneshtorhbank. <http://www.vtb.com.ua>
VAB Bank. <http://www.vab.ua>

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент, заступник директора з навчально-методичної роботи Харківського інституту банківської справи УБС НБУ **Вядрова І. М.**

УДК 336.71

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КЛІЄНТИНГ-СТРАТЕГІЇ БАНКУ

БОНДАРЕНКО А. Ф., РОЗКОШНА О. А., КОСЕНКО В. І.

УДК 336.71

Бондаренко А. Ф., Розкошна О. А., Косенко В. І. Сучасні аспекти розвитку клієнтинг-стратегії банку

У статті висвітлено теоретичні підходи до визначення концепції маркетингу відносин (клієнтинг). Обґрунтована актуальність впровадження клієнтоорієнтованого маркетингового підходу в діяльності банків для забезпечення ефективної взаємодії банку з клієнтами, побудови довгострокових відносин з метою сталого економічного розвитку фінансово-кредитної установи. Розглядаються практичні можливості застосування сучасних інноваційних технологій банківського маркетингу.

Ключові слова: банківська стратегія, банківська послуга, маркетинг, інноваційна технологія, клієнтинг, система «клієнт-банк».

Табл.: 2. **Бібл.:** 9.

Бондаренко Алла Федорівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Українська академія банківської справи Національного банку України (вул. Петропавлівська, 57, Суми, 40030, Україна)

Розкошна Олена Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Українська академія банківської справи Національного банку України (вул. Петропавлівська, 57, Суми, 40030, Україна)

E-mail: lenaraskosh@ukr.net

Косенко Вікторія Іванівна – студентка, Українська академія банківської справи Національного банку України (вул. Петропавлівська, 57, Суми, 40030, Україна)

УДК 336.71

UDC 336.71

Бондаренко А. Ф., Роскошная Е. А., Косенко В. И. Современные аспекты развития клиентинг-стратегии банка

В статье освещены теоретические подходы к определению концепции маркетинга отношений (клиентинг). Обоснована актуальность внедрения клиентоориентированного маркетингового подхода в деятельности банков для обеспечения эффективного взаимодействия банка с клиентами, построения долгосрочных отношений с целью устойчивого экономического развития финансово-кредитного учреждения. Рассматриваются практические возможности применения современных инновационных технологий банковского маркетинга.

Ключевые слова: банковская стратегия, банковская услуга, маркетинг, инновационная технология, клиентинг, система «клиент-банк».

Табл.: 2. **Библ.:** 9.

Бондаренко Алла Федоровна – кандидат технических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента, Украинская академия банковского дела Национального банка Украины (ул. Петропавловская, 57, Сумы, 40030, Украина)

Роскошная Елена Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры менеджмента, Украинская академия банковского дела Национального банка Украины (ул. Петропавловская, 57, Сумы, 40030, Украина)

E-mail: lenaraskosh@ukr.net

Косенко Виктория Ивановна – студентка, Украинская академия банковского дела Национального банка Украины (ул. Петропавловская, 57, Сумы, 40030, Украина)

Bondarenko A. F., Roskoshnaya Y. A., Kosenko V. I. Modern Aspects of Development of Bank's Clienting Strategy

The article describes theoretical approaches to definition of the concept of relations marketing (clienting). It justifies urgency of introduction of client-oriented marketing approach in bank activity for provision of effective interrelation of the bank with its clients, development of long-term relations with the aim of stable economic development of a financial and credit institution. It considers practical possibilities of application of modern innovation technologies of the bank marketing.

Key words: bank strategy, bank service, marketing, innovation technology, clienting, client-bank system.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 9.

Bondarenko Alla F. – Candidate of Sciences (Engineering), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Petropavlivska, 57, Sumy, 40030, Ukraine)

Roskoshnaya Yelena A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Petropavlivska, 57, Sumy, 40030, Ukraine)

E-mail: lenaraskosh@ukr.net

Kosenko Viktoriya I. – Student, Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine (vul. Petropavlivska, 57, Sumy, 40030, Ukraine)